

De netwerkthermometer

Een leidraad

Waarom de netwerkthermometer?

De laatste jaren trachten scholen en partners in te spelen op de aanwezige diversiteit en de ondersteuning af te stemmen op de diverse noden. Deze evolutie heeft heel wat positiefs teweeggebracht. Tegelijkertijd vraagt dit ook nog verdere ondersteuning en afstemming. Vanuit de ervaringen in de praktijk en onderzoeken komen volgende **vaststellingen** naarvoor: ondersteuning is niet steeds op maat van de school, zorgvragen worden doorgeschoven tussen de verschillende ondersteuners en de brede basiszorg en de bijhorende handelingsbekwaamheid van het schoolteam kan nog versterkt worden (Rapport Evaluatie van het ondersteuningsmodel, Commissie Struyf, sept 2019). Er wordt van scholen verwacht om diversiteit positief te benutten en een inclusie visie, cultuur en praktijk te ontwikkelen.

Werken aan deze driedeling is groot en vraagt voortdurend werk van alle partijen. Een gerichte samenwerking binnen het schoolnetwerk is hierin essentieel. Om deze samenwerking tot op de klasvloer te verankeren in functie van diversiteit en inclusie zetten we **de netwerkthermometer** in. Dit is een instrument dat voortkomt uit onderzoek¹ en helpt om jullie **schoolnetwerk in beeld te brengen** en **samenwerking verder te verankeren**. Het is een tool die ook op lange termijn waardevol zal zijn.

Het uitbouwen van een krachtig netwerk doen jullie best **bedachtzaam en doelgericht**.

Het onderzoek (Sannen, 2020) concludeert dat een krachtig netwerk bestaat uit een **aantal kenmerken**: 1) veel verbindingen, 2) weinig gecentraliseerd, 3) divers en 4) doelgericht.

De netwerkthermometer ondersteunt om inzicht te krijgen in deze kenmerken en krachtiger op in te zetten.

We verzamelen ook graag feedback rond het instrument zelf, de manier van werken en de effecten van het gebruik van het instrument. Inge.vandeputte@ugent.be

Wat moet je weten bij aanvang?

We gebruiken de term **schoolnetwerk**; hiermee bedoelen we én de school én CLB, én pedagogisch begeleiding én ondersteuners van het ondersteuningsnetwerk (én bij uitbreiding alle mogelijke partners; begeleiders middagtoezicht, therapeuten, thuisbegeleiding, huiswerkondersteuners, etc). Het is de bedoeling dat we zo breed mogelijk kijken.

We willen de **globale temperatuur** meten van het schoolnetwerk. Bij het invullen van de stellingen houden jullie deze groep voor ogen. Bij bepaalde stellingen gaan we de **lokale temperatuur** meten dan speciëren we een welbepaalde groep. Vb. Stelling 1: Binnen het schoolnetwerk werken we intens samen rond inclusie en diversiteit met expliciete aandacht dat de samenwerking tussen leerkrachten wordt verstevigd zodat er geleerd wordt van elkaar leren.

¹ Deze tool werd mede ontwikkeld vanuit evidence-based inzichten uit het [SBO- project Potential](#). Het is gebaseerd op het doctoraat van Dr. Jasmien Sannen (Katholieke Universiteit Leuven) 'Inclusie Net-Werkt. Het ontrafelen van de school-netwerk-configuraties die inclusief onderwijs bevorderen' (2020).

Wie rond de tafel zit is belangrijk, en zal mee de antwoorden bepalen. Wanneer leerkrachten mee rond de tafel zitten kunnen zij ons duidelijk meegeven **hoe voelbaar de temperatuur is op de klasvloer**. Het is wel eens zo boeiend om met een diverse groep stil te staan en dan samen na te denken hoe jullie de temperatuur laten stijgen.

Er is **geen temperatuur die voor iedereen als perfect aanvoelt**. Niet te warm, niet te koud - daar kan veel verschil opzitten. Het is van belang om te bespreken waarom dit zo aanvoelt, de dialoog opgang trekken en dan samen nadenken hoe jullie meer afstemming kunnen bekomen. De inzichten en acties hieromtrent zullen helpend zijn om een duurzaam krachtig netwerk uit te bouwen.

Om het werken met het instrument vlot te laten verlopen, spreek je af **wie** de samenkomst en het werken met het instrument **faciliteert**. Om vast te houden wat er is besproken zorgt iemand voor een bondig verslag (vooral stap 4 en stap 5)

Jullie kunnen de keuze maken om de netwerkthermometer op **verschillende momenten** te doorlopen (opsplitsen naar parameters of stappen). We moedigen jullie aan om dit grondig aan te pakken omdat helpend kan zijn in een duurzame samenwerking te bekomen.

Stap 1 : Stellingen invullen

Wat?

De netwerkthermometer werkt aan de hand van **vier parameters**. Deze parameters geven je inzicht in het schoolnetwerk en manier waarop er wordt samengewerkt.

De temperatuur van de parameters wordt bekomen door het invullen van een aantal stellingen.

Hoe?

Je kan een keuze maken om de mensen die betrokken zijn bij het invullen van het instrument de stellingen **op voorhand** te laten invullen. Of je kan ook beslissen om dit **tijdens de bijeenkomst** te doen (adhv een grote thermometer kunnen pionnen een score aangeven. De visualisatie ondersteunt het gesprek).

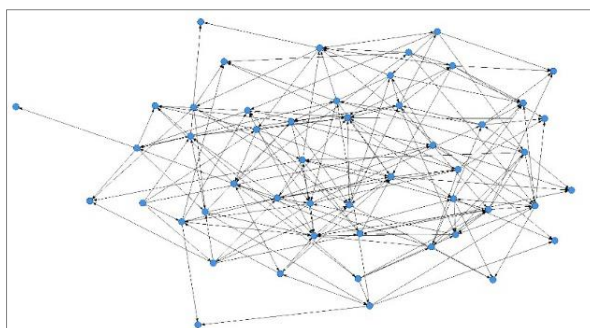
Per stelling **situieren** jullie het schoolnetwerk.

Waarom deze parameters²?

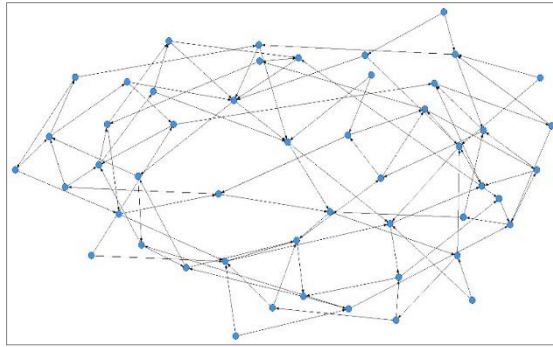
- **Parameter 1: Voldoende verbindingen (densiteit):** De warmte moet overal voelbaar zijn in het schoolnetwerk. Een warme temperatuur zorgt voor een aangenaam klimaat waar we tegemoet komen aan de diverse noden van leerlingen. Om als schoolnetwerk efficiënt en vernieuwend te werken is het belangrijk dat er voldoende verbindingen zijn en er regelmatig wordt overlegd. Er moet ook voldoende tijd en ruimte zijn om samen te werken. De personen waarbij er wordt aangeklopt moeten toegankelijk zijn.
- **In een netwerk met dichte verbindingen:**

² Gebaseerd op de inzichten uit het doctoraatsonderzoek van Dr. Jasmien Sannen (KUL) 'Inclusie Net-Werkt. Het ontrafelen van de school-netwerk-configuraties die inclusief onderwijs bevorderen' (2020).

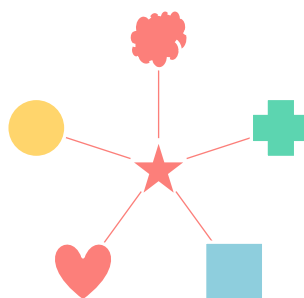
- Zijn er meer kansen om een veilige omgeving te creëren waarin iedereen (en met aandacht voor leerkrachten) nieuwe praktijken kunnen uitproberen zonder de angst om te falen.
- Zijn er meer kansen tot leren, wat op zijn beurt een meer diepgaande verandering mogelijk maakt.
- Blijken leerkrachten meer het gevoel te hebben dat ze als team in staat zijn een gepast onderwijsaanbod te bieden voor alle leerlingen.
- Blijken leerkrachten positiever te staan tegenover hun job en positiever te staan ten opzichte van diversiteit.
- Het **schoolnetwerk met dichte verbindingen** is vermoedelijk gelijkaardig aan de foto hieronder:

- **Parameter 2: Verbindingen tussen ALLE leden van het schoolnetwerk (centraliteit):** Het is belangrijk dat het niet op één of enkele plaatsen aangenaam warm is. Er kunnen veel verbindingen zijn maar in welke mate valt dit bij één of meerdere personen. Het is dus beter dat iedereen met iedereen samenwerkt (ook over onderwijsniveaus, graden, etc. heen). Het is belangrijk om te weten wie heeft wat te bieden. Als er subgroepen zijn is het belangrijk dat er interactie is, enerzijds omdat expertise gedeeld kan worden en anderzijds om nieuwe ideeën te verkrijgen.
- In een netwerk waar er **verbindingen zijn tussen alle teamleden van het schoolnetwerk**, en niet gecentraliseerd rond één of enkele personen, is er:
 - Meer stevigheid ook al vallen er collega's (tijdelijk) weg.
 - Meer flexibiliteit om zich aan te passen bij veranderingen/ nieuwe uitdagingen.
 - Meer mogelijkheid om via partners de nodige informatie, expertise te verkrijgen om de onderwijsaanpak af te stemmen op de diverse noden van de leerlingen.
 - **Het schoolnetwerk dat niet gecentraliseerd is**, is vermoedelijk gelijkaardig aan de foto hieronder:

- **Parameter 3: Diversiteit in het schoolnetwerk (diversiteit):** Het is belangrijk om verschillende partners te hebben. Iemand met verschillende ervaring, visie, functie zoals een ouder of een CLB medewerker, ... kan het schoolnetwerk helpen om **andere perspectieven** binnen te brengen en om tot **nieuwe ideeën** te komen. Diversiteit betekent dat je meer zal moeten investeren om af te stemmen om expertise en kennis **aanvullend** te laten zijn. Het is een zoektocht hoe deze diversiteit (talenten, ervaringen, etc.) kan benut worden om een antwoord te geven aan de diverse noden.
- In een schoolnetwerk met een brede diversiteit zijn er :
 - o Meer kansen om verschillende perspectieven binnen te brengen.
 - o Meer kansen om innovatief te zijn (nieuwe ideeën vinden zijn ingang).
 - o Meer kansen om ouders en leerlingen hun perspectief, ervaring en kennis te benutten.
 - o Een **schoolnetwerk met een grote diversiteit** is vermoedelijk gelijkaardig aan de foto hieronder:

- **Parameter 4: Inhoud van samenwerking (doelgerichtheid):** Het is belangrijk dat samenwerking doelgericht is. Als je streeft naar versterking van de brede basiszorg dan dient dit weerspiegeld te zijn in de inhoud van de samenwerking. Daarnaast moet de inhoud van de samenwerking of wat er wordt uitgewisseld, aansluiten bij de gewenste schoolcultuur en de doelstellingen van de school. Wanneer er in de samenwerking wordt besproken dat de culturele diversiteit het

alleen maar moeilijk maakt in de klas, zal dit eerder nefast zijn voor het versterken van de brede basiszorg.

- Een **netwerk waar doelgericht** wordt samengewerkt staat stil bij:
 - o welke samenwerking effectief is
 - o welke samenwerking tot verandering leidt
 - o welke samenwerking ertoe leidt dat de aanpak beter afgestemd geraakt op diverse onderwijsbehoeften van de leerlingen.
 - o Een **schoolnetwerk dat doelgericht samenwerkt**, is vermoedelijk gelijkaardig aan de foto hieronder:

Stap 2 : Uitwisselen met collega's

Wanneer iedereen de stellingen van netwerkthermometer heeft ingevuld, **bespreken jullie de antwoorden**. Jullie kunnen ook werken met een spelbord (adhv een grote thermometer kunnen pionnen een score aangeven. De visualisatie ondersteunt het gesprek).

Stap 2 en Stap 3 kunnen samenlopen:

De temperatuur van de parameters wordt bekomen door het invullen van een aantal stellingen. Het gemiddelde hiervan wordt als schoolnetwerkscore genomen.

De individuele score kan hiertegenover afgezet worden. Is de temperatuur hoger/ langer dan het gemiddelde. Wat maakt dat er een andere inschatting is? Wat draagt daartoe bij? Er zijn geen juiste of foute antwoorden, alle antwoorden zijn waardevol. Het is van belang om voldoende door te vragen, voorbeelden te vragen, etc. Dit kan helpend zijn om inzicht te krijgen en de verschillende perspectieven te begrijpen.

Stap 3 : Berekenen van de temperatuur van het schoolnetwerk

De temperatuur van de parameters wordt bekomen door het invullen van een aantal stellingen. Het gemiddelde hiervan wordt als **schoolnetwerkscore** genomen. Wat leren we hieruit gaan jullie verder exploreren in stap 4.

Stap 4 : Nagaan wat deze temperatuur kan betekenen

Bekijk per parameter wat deze **temperatuur betekent**. Herken jullie je schoolnetwerk hierin? Wat kunnen jullie doen om het schoolnetwerk nog krachtiger te maken?

Het onderzoek (Sannen, 2020) concludeert dat een krachtig netwerk bestaat uit een aantal **kenmerken**: 1) veel verbindingen, 2) weinig gecentraliseerd, 3) divers en 4) doelgericht. Dit is telkens de rechter schoolnetwerk foto. Dit betekent dat het niet vrijblijvend is, willen jullie een krachtig netwerk installeren dan zal dit aan de bovenstaande kenmerken zoveel mogelijk moeten voldoen. Daarom koppelen we ook **acties aan deze analyse**.

Onder de toelichting bij de temperatuur vinden jullie een aantal **mogelijke acties** die jullie inspiratie kunnen bieden. Vul deze zeker aan om duurzamer te werken en een krachtiger netwerk te ontwikkelen. In stap 5 wordt er een parameter uitgenomen waar jullie nog extra gaan op inzetten.

Stap 5: Berekenen van de temperatuur

In deze fase wordt een parameter gekozen. Het is de parameter die prioriteit heeft. Het aanpakken van deze parameter zal zorgen voor duurzaamheid. Bepaal concrete acties om in te zetten op deze parameter.